

Synthese van de politieke verbintenissen Lente van het Leefmilieu

2 juli 2008

Workshop “Duurzame productie en consumptie”

Inleiding

Inwerken op de productie- en consumptiepatronen door te trachten deze duurzamer te maken is een sleutelantwoord op de verschillende uitdagingen die duurzame ontwikkeling stelt. Een aanpassing van het consumptie- en productiegedrag van de verschillende spelers binnen de samenleving is noodzakelijk om de uitdagingen binnen het milieu (klimaatverandering, vervuiling van de atmosfeer en het water, verlies aan biodiversiteit, aanslag op de menselijke gezondheid te wijten aan oorzaken in het milieu...) en sociaaleconomische problemen (sociale uitsluiting, arbeidsplaatsen, onaanvaardbare werkomstandigheden...), waarmee onze huidige samenleving te kampen krijgt, aan te kunnen gaan.

De politiek van duurzame productie- en consumptiepatronen (DPCP) vindt zijn oorsprong op internationaal niveau en heeft zich nadien op Europees en nationaal niveau verdergezet.

De Verklaring van Rio (1992), goedgekeurd tijdens de Top van de Aarde over ontwikkeling en leefmilieu, en het Actieplan van Johannesburg (2002) zijn de twee belangrijkste internationale politieke beloften die voor het eerst de regeringen alsook de stakeholders oproepen een politiek en maatregelen te ontwikkelen met het oog op het bevorderen van de DPCP.

Om het opzetten van strategieën op nationaal en gewestelijk niveau alsook het opstarten van een ondersteuningsprogramma op wereldniveau ('10-year Framework of Programmes towards SCP') te versnellen, werd een initiatief opgestart dat de stakeholders verenigt. Het gaat om het Proces van Marrakech (2003) dat in 2003 werd gelanceerd en dat zal eindigen op de CSD¹ van 2010-2011.

Op Europees niveau nam de Europese Raad in juni 2006 de nieuwe Strategie voor Duurzame Ontwikkeling (EU SDS²) aan. Hierin worden zeven belangrijke uitdagingen opgesomd waaronder het opzetten van duurzame productie- en consumptiepatronen. In het kader van deze strategie verbond Europa zich ertoe een Actieplan voor Duurzame Productie- en Consumptiepatronen (EU SCP Action Plan³) uit te werken. Het lanceren van een dergelijk plan door de Europese Commissie is verwacht tegen juli 2008. Het is in dat kader dat door de Commissie 2007 een proces voor overleg met de stakeholders rond het EU SCP Action Plan werd opgezet parallel met overleg rond het Actieplan voor Duurzaam Industrieel Beleid (Action Plan on Sustainable Industrial Policy).

¹ Commission on Sustainable Development van de Verenigde Naties.

² EU Sustainable Development Strategy.

³ EU Sustainable and Consumption Action Plan.

Operationele maatregelen op korte en middellange termijn

Maatregelen waarvoor reeds een politiek akkoord bestaat

Maatregel 1: De coördinatie tussen de bevoegde overheden versterken

➤ Omschrijving van de maatregel

Uit de lezing van de rapporten rond de verzameling van de verschillende maatregelen van de werkgroep DPCP blijkt dat de meerderheid van de stakeholders vragende partij is voor meer coördinatie en samenwerking tussen de instellingen voor wat betreft de acties die genomen werden door de bevoegde autoriteiten met betrekking tot DPCP. Er werden inderdaad verschillende acties ondernomen, zowel door de gewesten als door de federale overheid, maar op dit moment laat geen enkele structurele samenwerking een gesprek over het opstarten van een echt beleid van coherente DPCP in België toe.

Uit de gesprekken in het kader van de Lente van het Leefmilieu is de vraag naar samenwerking en coördinatie binnen vier sleutelthema's naar voren gekomen:

- **Eco-innovatie**
- **Duurzame voeding**
- **Bevordering van de DPCP via de distributiesector**
- **Duurzame overheidsopdrachten**

Voor elk van deze thema's werden concrete coördinatievoorstellen op nationaal niveau besproken binnen de verschillende werkgroepen. Praktisch betekent dit dat het coördinatie-element in het bijzonder betrekking heeft op het bepalen van een gemeenschappelijke strategie terwijl de operationele opzet nog steeds de bevoegdheid blijft van de verschillende bevoegde autoriteiten.

Hoewel de gebruikte termen verschillen tussen de groepen onderling (commissie, platform, werkgroep...), blijven de verwachtingen van de stakeholders dezelfde:

- Voor de ondernemingen die in het hele land actief zijn, vormt België één markt. Het is belangrijk dat de strategische oriëntatie niet verschilt van gewest tot gewest of zelfs tussen gewestelijk en federaal niveau;
- Naar de consumenten toe moet de overheid met eenzelfde stem spreken en een gelijkaardige en consistente boodschap brengen;
- Wat eco-innovatie betreft mag België niet achterblijven. Op federaal niveau bevinden zich enkele belangrijke hefboomen (bijv.: fiscaliteit, wetenschappelijke ondersteuning van innovatie, normalisatie). Het is dus belangrijk te beschikken over een discussieruimte waar de vragen van de gewesten naar de federale overheid kunnen worden doorgespeeld;
- Op het specifieke niveau van de distributiesector is het belangrijk dat de acties die uiteindelijk op het niveau van de distributieketens worden opgezet, over het hele Belgische grondgebied gelden;
- Door op nationaal niveau te overleggen, kan België een sterk standpunt bepalen wanneer het gaat om een vraag of project op Europees niveau te brengen.

Voor elk van de coördinatie- en samenwerkingsorganen, gevraagd door de stakeholders, werden voorstellen met betrekking tot hun samenstelling, structuur, manier van functioneren, taken... opgesteld binnen de verschillende werkgroepen.

Voor elk van de gevallen zullen systematisch de reeds bestaande institutionele structuren gebruikt worden.

Overigens blijkt de vraag naar **een globale coördinatie over het thema DPCP** in zijn geheel een van de belangrijkste discussiepunten tussen stakeholders te zijn. Er bestaan inderdaad enorm veel banden en onderlinge verbindingen tussen de verschillende beleidsvormen die vallen onder de bevordering van de DPCP. Er bestaan eveneens tal van federale en gewestelijk plannen en projecten (bijv.: het actieplan MVO⁴ van de ICDO, het ontwerp van een federaal actieplan voor Geïntegreerd Productbeleid, het ontwerp voor een nationaal actieplan voor Duurzame Overheidsopdrachten, gewestelijke Afvalpreventieplannen, beheersplannen voor natuurlijke rijkdommen...). In de ogen van de stakeholders moet de samenhang van het geheel gegarandeerd zijn. Evenzo moet de evaluatie van de gerealiseerde vooruitgang en, indien het geval zich voordoet, het nemen van corrigerende maatregelen verzekerd worden.

In België bestaat een dergelijke nationale coördinatie omtrent DPCP op dit moment niet.

➤ **Positie van de stakeholders**

Het opzetten van een nationale coördinatie werd in de Lente als dusdanig nog niet besproken. Tussen de regels van de discussie door was echter wel de wens te lezen voor meer coherentie en complementariteit tussen het verschillende gevoerde beleid.

Voor wat betreft de eco-innovatie heeft de werkgroep 2 een akkoord bereikt over de noodzaak van het opzetten van een nationale coördinatie omtrent eco-innovatie. Er werd een consensus bereikt over de missie, de rol, de strategische prioriteiten rond milieu, de structuur (twee niveaus: high level group en expertiseniveau) alsook over de werkmethode (vooreerst beginnen met een SWOT-analyse van de eco-innovatie in België als vertrekpunt).

Het thema duurzame voeding is een vernieuwend thema waarrond nog niet alle betrokken partijen zich op nationaal niveau hebben geschaard. De consensus werd bereikt rond de noodzaak voor het opzetten van een duurzame-voedingsplatform over de algemene doelstellingen, de taken die zullen worden toevertrouwd, de onderwerpen die zullen kunnen worden aangeboord (inbegrepen de ondersteuning en bevordering van korte circuits zoals besproken in maatregel 7), de samenstelling en het type maatregelen die voorgesteld zullen kunnen worden. Andere onderwerpen, zoals de voedingspubliciteit voor kinderen en het GLB (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid), werden in de werkgroep besproken. Er werd geen consensus bereikt binnen de groep, deze twee vragen zullen behandeld worden binnen een toekomstig platform.

Voor wat betreft de Duurzame Overheidsopdrachten, zie maatregelen 10 en 12.

➤ **Politiek engagement**

- Voor wat betreft het DPCP-beleid zullen de federale en gewestministers van Milieu de Groep Directeur 'Duurzame Productie- en Consumptiepatronen' van het CCIM gelasten met:
 - het bepalen van de ontbrekende schakels tussen de verschillende thematische DPCP-beleiden (bijv.: beleid producten, beleid afval, ecofiscaliteit, duurzame overheidsopdrachten, sociale bedrijfsverantwoordelijkheid, beheer van de natuurlijke rijkdommen...) en het uitwerken van acties (federaal, gewestelijk of gemengde bevoegdheid) waardoor banden kunnen worden gesmeed;
 - het bepalen en in werking stellen van acties met federale bevoegdheid die kunnen worden gesteund vanuit de gewestelijke politiek (bijv.: fiscaliteit, etikettering, productnormen, normalisering...).

De resultaten van dit werk zullen midden 2009 worden voorgesteld aan de federale regering en op de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling (IMCDO) in het institutionele kader dat in 2005 werd goedgekeurd door de verschillende federale, gewestelijke en gemeenschapsoverheden met het oog op het ontwikkelen van een nationale duurzame ontwikkelingsstrategie met als thema de duurzame productie en consumptie als transversale as.

⁴ *Maatschappelijke Verantwoordelijkheid van Ondernemingen*

Algemeen zullen de coördinatie en de samenwerking tussen de federale en gewestelijke overheden vooral gelden voor de volgende elementen:

- Definitie en uitwerking van acties met federale bevoegdheid die kunnen worden gesteund vanuit de gewestelijke politiek (bijv.: fiscaliteit, etikettering, productnormen, normalisering...);
- Definitie en uitwerking van acties met gemengde bevoegdheid;
- Uitwisseling en verdeling van ervaring om zo de acties te versterken die op niveau van de gewesten alsook op federaal niveau zullen worden opgezet.

Op basis van de resultaten van dit werk zal het Belgische voorzitterschap in 2010 kunnen worden voorbereid. De internationale agenda⁵ daarvoor rond het thema DPCP zal met name belangrijk zijn.

- De federale Minister van Leefmilieu, Klimaat en Energie zal een advies vragen aan FRDO over « duurzame voeding » vanaf september. De samenstelling van de FRDO zal versterkt worden door de betrokken regionale administraties. De mandaten alsook de precieze samenstelling van deze werkgroep zal later worden bepaald op basis van de aanbevelingen van de stakeholders tijdens de Lente van het Leefmilieu.
- Een platform 'Eco-innovatie' zal door het federale wetenschappelijke beleid bestuurd worden in overleg met de andere betrokken federale instellingen en FOD's naargelang de te definiëren modaliteiten.

Maatregel 2: Lanceren van het overleg van het ontwerp tot federaal plan over het Geïntegreerd Productbeleid

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Naast de elementen die in het kader van de Lente van het Leefmilieu werden besproken, en waarvoor een selectie werd uitgevoerd aan het begin van het proces, werden een aantal andere voorstellen tot acties met betrekking tot DPCP weerhouden in een ontwerp tot plan rond geïntegreerd productbeleid.

Dit ontwerp tot plan dat werd voorbereid in 2007 door de federale milieuadministratie in samenwerking met de betrokken federale en gewestelijke administraties, werd officieus voorgelegd ter overleg met de stakeholders, eveneens in 2007.

Dit ontwerp tot plan groepeerde de maatregelen met strikt federale bevoegdheid of gemengde federale/gewestelijke bevoegdheid.

➤ **Politiek engagement**

De federale minister van Leefmilieu zal in september 2008 het officiële overleg rond het ontwerp tot federaal actieplan Geïntegreerd Productbeleid opstarten met het oog op een finale goedkeuring begin 2009. Het huidige ontwerp tot plan zal opnieuw worden bekeken in het licht van de resultaten van de verschillende werkgroepen binnen de werkgroep DPCP.

Maatregel 3: Verbeteren van de ter beschikking van de consument gestelde informatie met betrekking tot de impact van de producten op het milieu

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Er moeten nieuwe informatiesystemen opgezet worden met betrekking tot de milieueigenschappen en de inhoud (ingrediënten, aanwezigheid van stoffen die schadelijk zijn voor de gezondheid, ecobalans...) van de producten zodat de consument beter is geïnformeerd en hij zijn keuze voor meer ecologische producten gemakkelijker kan maken.

➤ **Positie van de stakeholders**

⁵ Binnen de CDO (Centrum voor Duurzame Ontwikkeling)

Dit punt werd als dusdanig niet besproken tijdens de Lente van het Leefmilieu. Toch bleek uit de verschillende discussies binnen de werkgroep 1 en werkgroep 3 de behoefte aan het geven van informatie over de impact van de producten op het milieu.

➤ **Politiek engagement**

In gemeenschappelijk overleg met de twee andere ministers die daarvoor bevoegd zijn, zal de federale minister van Leefmilieu erop toezien dat de volgende projecten worden ontwikkeld (via een proces dat de distributiefederatie (FEDIS), Unizo en UCM en de producenten, met name de KMO's, verenigt):

- Een 'charter' dat de methodologische principes preciseerd die moeten worden gerespecteerd bij het berekenen van de milieubalans van een product (bijv.: welke indicator weerhouden, benadering levenscyclus of niet...) zal tegen eind 2008 opgesteld worden. De Franse en Britse ervaring zullen als basis dienen voor de Belgische aanpak;
- Op basis van de resultaten van punt 1 zullen pilootprojecten met de distributieketen en de producenten gelanceerd worden tijdens het eerste semester van 2009 om een methodologie te ontwikkelen/testen (zie eveneens maatregel 5);
- Parallel met punten 1 en 2 zullen specifieke werkgroepen opgestart worden rond de volgende aspecten:
 - Normalisatie (samen met de lopende ISO-projecten);
 - Financieringswijze (op te starten wanneer de methodologische principes gedefinieerd zijn);
 - Coherentie op Europees niveau.

De resultaten van deze verschillende werkgroepen zouden tegen 2011 kunnen leiden tot een reglementering die informatie over de impact van de aangekochte producten op het milieu ter beschikking van de consument zal stellen.

De gewesten zullen bij het proces betrokken worden.

Maatregel 4: Initiatieven die de consumenten op de labels informeren, financieel ondersteunen

➤ **Omschrijving van de maatregel**

De markt waarop de consumenten hun dagelijkse beslissingen moeten nemen, wordt steeds complexer. Hoewel er verschillende labels, etiketten en milieuverklaringen van allerlei soorten bestaan, die de consument kunnen helpen de meest ecologische producten te kiezen, zorgen ze toch meer voor verwarring dan voor hulp bij de keuze. Deze complexiteit is met name te wijten aan de verspreiding van informatie in grafische vorm (pictogrammen, logo's, labels...) die weinig gekend zijn, niet altijd betrouwbaar zijn en vaak slecht worden geïnterpreteerd door de consument.

➤ **Positie van de stakeholders:** consensus

➤ **Politiek engagement**

De federale minister van Leefmilieu zal in 2009 interessante initiatieven ondersteunen die kunnen helpen bij het evalueren van de doeltreffendheid van de labels zodat ze de consument correct zullen informeren.

Maatregel 5: Het aanbod aan ecologische producten in de verkooppunten vergroten

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Wat de productiebedrijven betreft spelen de distributiebedrijven (voeding, mode, doe-het-zelf, elektrische en elektronische apparaten, speelgoed en artikelen voor kinderverzorging...) een bijzondere rol in de ontwikkeling van duurzame consumptie. Net als alle ondernemingen zijn ook zij gevoelig voor dezelfde signalen als de productiebedrijven, maar met die bijzonderheid dat ze tussen de producent en de consument in staan. Om die reden kunnen ze zich meer richten op de

keuze van ecologische producten als een informatieve en communicatieve rol spelen naar het grote publiek toe. In de grote distributieketens komen dagelijks miljoenen consumenten. De informatie in deze verkooppunten laat dus toe een talrijk en zeer verscheiden publiek te bereiken.

De verkoop in supermarkten kan bovendien een invloed uitoefenen als massa-aankoper voor eigen merken.

De sleutel doelstellingen van het werken met de distributiesector zijn:

- Het aanbod aan producten met respect voor het leefmilieu uitbreiden en diversifiëren;
- Het bepalen en herkennen van producten met respect voor het leefmilieu en die waarvan de impact op het milieu aanzienlijk⁶ werd beperkt, vergemakkelijken;
- De manier van informeren over de impact op het milieu van de producten verbeteren (cfr. maatregel 3);
- De verschillende openbare en privé-initiatieven coördineren;
- De juiste sectoriële akkoorden ontwikkelen.

➤ **Positie van de stakeholders:** een eerste heel algemeen ontwerp omtrent een engagement door werkgroep 5 werd voorbereid.

➤ **Politiek engagement**

Wettelijke sectoriële akkoorden, in het kader van de wet 'productnormen' van 21 december 1998, kunnen tussen de distributiesector in overleg met de producenten, de KMO's en de federale overheid worden opgesteld.

In praktijk zijn de volgende acties aanbevolen :

- Generiek akkoord met de sector supermarktverkoop dat de grote lijnen (CT) schetst op basis van de sleutel doelstellingen hierboven. De elementen die binnen de andere werkgroepen werden besproken, worden hier hernomen, met name de groep 'Duurzame voeding; werkgroep 3' (bevordering van seizoensgroenten, bevordering van korte circuits, bevordering van kleine bioproducenten/plaatselijke boeren...);
- Specifieke akkoorden per productcategorie (bijv.: voeding, verf en vernis, onderhoudsproducten en detergents, gloeilampen...) met bepaling van becijferde doelstellingen (MT/LT in functie van de productcategorie);
- Engagement van de kleinhandel (te preciseren met de federaties die hen vertegenwoordigen, met hen zal de volgende keer contact opgenomen worden).

Maatregel 6: Opzetten van pilootprojecten met het oog op het bevorderen van duurzaam voeding in de catering

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Dit project kan via de aankoop van voedingsproducten (koffie, vieruurtjes) en cateringdiensten (recepties, broodjes) en de uitbating van restaurants voor het overheidspersoneel, kabinetten en mogelijks leerlingen en studenten invulling geven aan de strategie voor duurzame publieke aankopen aangaande voeding. Het doel is om de milieu-impact van voeding te reduceren. Hierbij moet uitgegaan worden van een integrale aanpak waarbij de impact van een product wordt bekeken over zijn gehele levenscyclus, van de ontginning van de grondstoffen tot de verwijdering van het afval. Er wordt gestreefd naar een maximale synergie met de objectieven van het Nationaal Voedings- en Gezondheidsplan (NVGP), met name het verbeteren van de gezondheid van de gebruikers door een evenwichtige, gevarieerde en kwalitatief hoogstaande voeding aan te bieden, alsook met de gewestelijke afvalpreventie-objectieven, met name voor wat betreft de strijd tegen voedingsverspilling.

➤ **Positie van de stakeholders**

⁶ Geval per geval te definiëren, in overleg met het 'Begeleidende Comité'

Binnen de werkgroep is een consensus bereikt over het feit dat handelen op het niveau van de catering een prioriteit is omdat het op die manier mogelijk is snel belangrijke resultaten te boeken (voor wat betreft de betrokken personen). Zo is het aangewezen zich niet te beperken tot kantines van de overheid maar om dit uit te breiden naar alle kantines in België: federale, gewestelijke, gemeenschappelijke restaurants, restaurants op gemeentelijk en provinciaal niveau, maar ook scholen, ziekenhuizen, crèches, rust- en verzorgingstehuizen, bedrijfskantines...

Het gaat er dus zowel om dwingende maatregelen af te kondigen voor de overheid als vrijwillige maatregelen voor de andere kantines.

Er is echter nog geen consensus bereikt over het bepalen van becijferde doelstellingen en over de definitie van wat een duurzaam voedingsmiddel is (een element waarmee een speciaal lastenboek met standaard kan worden afgekondigd) dat op het niveau van de kantines moet worden gestimuleerd. Dit element werd teruggekoppeld naar het volgende platform.

➤ **Politiek engagement**

De federale minister van Leefmilieu lanceert vanaf september 2008, samen met de federale minister van Gezondheid, een pilootproject met het oog op het bevorderen van duurzame voeding in de kantine van de FOD volksgezondheid. Het uitwerken van een lastenboek met standaarden kan gebeuren op basis van de eerste studieresultaten uit het advies dat gevraagd werd aan de FRDO (zie maatregel 1). De producenten en distributeurs, met name de mogelijke inschrijvers, zullen betrokken worden bij het overwegen van dit cahier. De resultaten van deze oefening zullen vervolgens uitgewisseld worden met de gewesten en gemeenschappen. De oefening zal eveneens voorgelegd worden aan de catering, zoals die van bedrijven.

Overigens verbinden de gewestministers zich ertoe de maatregelen die reeds afgekondigd zijn, op te volgen binnen hun eigen administraties.

Maatregel 7: Herziening van de milieureclamecode (hiervoor is het weer aan het werk zetten van de Commissie voor Milieu-etikettering en Milieureclame nodig) en voorlopige evaluatie van alle reclame die een milieu-argument of milieuverklaring wil gebruiken

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Bij het aanpakken van de reclameproblematiek wordt vaak gehoord dat er teveel reclame is en dat er voortdurend druk vanuit de reclame wordt uitgeoefend op de consument. Deze vaststelling kan beschouwd worden als subjectief. Maar toch kan er op andere niveaus kritiek geuit worden:

- De reclame kan producten en/of gedrag bevorderen die een negatieve impact hebben op het milieu (bijv.: bevordering van wegwerponderhoudsproducten, zeer vervuilende vervoersmiddelen, systemen voor airconditioning, pesticiden,...);
- De reclame kan ten onrechte milieu- of ethische argumenten gebruiken en zo de consument misleiden ('green washing') – zie verder;
- De reclame kan een van de elementen zijn die aanzetten tot consumptie, zelfs tot overconsumptie, en zo meewerken aan het uitdragen van individuele waarden (bezit) en onmiddellijke bevrediging;
- De reclame kan bijdragen tot het opwaarderen van materiële overvloed en consumptiegedrag dat natuurlijke rijkdommen verslindt;
- Etc.

Deze voorbeelden tonen aan dat het debat complex is en verschillende vragen naar voren brengt die slechts door een enkele aanpak opgelost kunnen worden.

Marketingexperts hadden eveneens niet verwacht dat er criteria zouden worden opgesteld voor het gebruik van verschillende termen en bepalingen zoals 'ecologisch', 'met respect voor het

leefmilieu', 'natuurlijk', 'biologisch', 'gemaakt van hernieuwbare bronnen', 'zonder gmo's'⁷... waardoor een groene marketing ontstond. Om elk commercieel en marketingmisbruik te vermijden, volstaat het dus het gebruik van deze verklaringen beter te reglementeren. De wet van 14 juli 1991 op de handelspraktijken preciseert natuurlijk dat alle leugenachtige reclame verboden is, maar het staat vast dat deze wet een toepassingsfout heeft.

Momenteel bestaat er een milieureclamecode die vrijwillig wordt toegepast. Die milieureclamecode is a.h.w de toepassing op het artikel van de wet op de eerlijke handelspraktijken die stelt dat misleidende milieureclame verboden is. Binnen de Raad voor het Verbruik is een Commissie voor Milieureclame en Milieu-etikettering opgericht, die als taak heeft advies te geven in het kader van dat artikel dat misleidende milieureclame verbiedt. En de Jury voor Ethische Praktijken inzake reclame (JEP) zou de naleving van de bepalingen uit de milieureclamecode beoordelen (op basis van eventuele klachten van consumenten of organisaties).

De Commissie heeft tweemaal een evaluatierapport gemaakt over de effectiviteit van de milieureclamecode. Er zijn ook pogingen gedaan om de milieureclamecode te optimaliseren, maar zonder succes. Intussen besloot de JEP zich enkel nog te buigen over klachten i.v.m. reclame in de media. Klachten i.v.m. etikettering en vele andere vormen van reclame worden dus niet meer behandeld. Ook binnen de Commissie bleek het steeds moeilijker werken, en het was onhaalbaar om tot unanieme adviezen te komen. De voorzitter van de commissie heeft zijn ontslag ingediend. Sedertdien is de Commissie niet meer samen gekomen.

➤ **Positie van de stakeholders**

Alle partijen vinden het mogelijk om samen tegen half 2009 de milieureclamecode te herzien en om duidelijke criteria te voorzien die gebaseerd zijn op objectieve en wetenschappelijke gronden. Dit kan het best gebeuren binnen het kader van de Raad voor het Verbruik en de Commissie voor Milieu-etikettering en Milieureclame, op voorwaarde dat deze gereactiveerd wordt. De code kan hierbij een thematische aanpak hanteren voor producten die een bijzondere specificatie vereisen.

De JEP wil zich wel engageren om haar leden te motiveren om vaker op vrijwillige basis een voorafgaandelijk onderzoek te vragen.

Er was geen akkoord over:

- het feit of deze code in een wettelijk kader moet omgezet worden.
- het opnemen van een niet-exhaustieve lijst van producten waaraan bijzondere aandacht besteed moet worden gezien hun negatieve impact op het milieu.
- de invoering van een verbod op milieucclaims en 'greenwashing' bij publiciteit voor auto's naar het voorbeeld van Noorwegen.
- een verplichte voorafgaande controle/filter op reclameboodschappen die een milieucclaim maken
- de oprichting van een Observatorium voor reclame, een wetenschappelijk studie- en debatcentrum over reclame in de ruime zin van het woord, waarbinnen een geschillencommissie bestaat en een filter voor geschillen inzake milieu (zoals voorzien was in het wetsvoorstel dd. 19/02/2004 "Wetsvoorstel tot oprichting van een Federale Raad voor de reclamepraktijken en een Federale Commissie voor geschillen inzake reclame" of zoals voorgesteld in het derde voorontwerp van het Federale Plan voor Duurzame Ontwikkeling)

➤ **Politiek engagement**

De drie federale bevoegde ministers (KMO's, Economisch en leefmilieu) zullen de Commissie voor Milieu-etikettering en Milieureclame opnieuw activeren. Deze commissie heeft al de mogelijkheid tot herziening van de code met dezelfde naam en om in het bijzonder de vraag naar verduidelijking van de milieucriteria inzake reclame te bestuderen.

Uit de vraag naar een voorafgaande evaluatie van de reclame is geen politiek engagement gevolgd.

⁷ Voor producten uit biomassa.

Maatregel 8: Opzetten van een steunpunt voor duurzame overheidsopdrachten voor overheden

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Het steunpunt moet een permanente en toegankelijke structuur hebben en zowel de technische, juridische, economische als de marktgerelateerde competenties bij elkaar brengen.

Het steunpunt kan onder andere volgende taken op zich nemen:

- Het geven van antwoord op concrete vragen, zowel op juridisch als technisch vlak, van overheidsinkopers m.b.t. duurzame overheidsopdrachten. (zodat angst bij sommige inkopers om duurzaamheid te integreren in overheidsopdrachten verdwijnt);
- Op elkaar afstemmen van verschillende bestaande instrumenten;
- Overleg voorbereiden en organiseren m.b.t. de te gebruiken duurzaamheidscriteria;
- Hulp verlenen aan overheidsinkopers bij opmaak van bestekken met daarin vervat de duurzaamheidscriteria;
- Kleinere entiteiten bijstaan en stimuleren om duurzaamheidscriteria effectief te gaan integreren in hun aankoopbeleid;
- Nagaan hoe een goede monitoring kan georganiseerd worden van overheidsopdrachten en de integratie van duurzaamheidscriteria in die opdrachten;
- Helpen bij het evalueren van de offertes die worden gedaan in het kader van een overheidsopdracht;
- Stimuleren van het werken via gezamenlijke raamcontracten of gegroepeerd aankopen met inbreng van duurzaamheidsaspecten;
- Beheren van instrumenten die helpen bij het nemen van beslissingen;
- Uitvoeren van marktverkennd onderzoek;
- Monitoring.

Tot wie moet het steunpunt zich richten?

Het steunpunt dient zich in eerste instantie te richten tot overheidsactoren, maar kan in tweede instantie ook een rol spelen naar de andere stakeholders met betrekking tot:

- het verlenen van transparantie aangaande de gebruikte (of toekomstig te gebruiken) criteria;
- het ter beschikking stellen van criteria aan ondernemingen en andere organisaties om deze in hun eigen aankoopbeleid te gebruiken;
- het ondersteunen van ondernemingen (kmo's en ondernemingen uit de sociale economie) om deel te kunnen nemen aan overheidsopdrachten.

➤ **Positie van de stakeholders**

De werkgroep 6 heeft een consensus bereikt over de noodzaak om een dergelijk steunpunt op te richten alsook over de taken ervan, het doelpubliek, de werkmethode en de voorkeur voor het oprichten van een dergelijke structuur op nationaal niveau (waarvoor een samenwerkingsakkoord nodig is).

Wat betreft het aanbieden van meer concrete informatie over producten/merken is er geen consensus, noch wat betreft de opportuniteit hiervan, noch wat betreft de aanpak. Als het steunpunt binnen de overheid opgericht wordt, is dit, omwille van de wetgeving overheidsopdrachten, geen taak die het steunpunt op zich kan nemen. Er moet verder onderzocht worden of en hoe hieraan kan tegemoet worden gekomen.

➤ **Politiek engagement**

De federale minister van Duurzame Ontwikkeling zal, samen met de Eerste Minister en de Minister van Premier van ambtenarenzaken, een dergelijk steunpunt oprichten op nationaal niveau voor FOD, dat beheerd zal worden door de PODDO.

De huidige gesprekken laten nog niet toe te komen tot een uitwerking van een steunpunt op nationaal niveau.

Maatregel 9: Actualiseren en gebruiksvriendelijker maken van de gids voor duurzame aankopen

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Actualiseren van de gids voor duurzame aankopen.

➤ **Positie van de stakeholders**

Dit punt was nog niet echt aan de orde tijdens de onderhandelingen van de werkgroep. Het werd toch vermeld om de noodzaak eraan te herhalen. Er bestaat een algemene consensus.

➤ **Politiek engagement**

De federale minister voor Duurzame Ontwikkeling zal in overleg met de Minister van Ambtenarenzaken de gids voor duurzame aankopen actualiseren op de website van POD Duurzame Ontwikkeling. Hij zal er daarbij over waken dat de inschrijvers hierbij betrokken worden en dat de toegang van de kmo's tot overheidsopdracht wordt vergemakkelijkt.

Maatregel 10: Ontwerp nationaal actieplan duurzame overheidsopdrachten opnieuw op de politieke agenda te plaatsen

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Ontwerp nationaal actieplan duurzame overheidsopdrachten opnieuw op de politieke agenda te plaatsen zodat de verdere procedure zijn vervolg kan kennen en de stakeholders kunnen geraadpleegd worden. Op die manier kan dan ook voldaan worden aan de vraag van de Europese Commissie. Deze vraag sluit ook aan bij het belang dat ook in de verdere bespreking wordt gehecht aan de samenwerking op nationaal niveau door de diverse overheden rond deze thematiek.

➤ **Positie van de stakeholders**

Dit punt was nog niet echt aan de orde tijdens de onderhandelingen van de werkgroep 6. Toch werd het vermeld als zijnde een belangrijk element dat zo snel mogelijk moet worden gerealiseerd.

Naast de consensus over de noodzaak om het projectplan opnieuw op de politieke agenda te plaatsen gingen de gesprekken binnen de werkgroep 6 over het vastleggen van doelstellingen inzake duurzame overheidsopdrachten. Er werd een consensus bereikt over de draagwijdte van de criteria (consensus over het rekening houden met alle aspecten van duurzame ontwikkeling en niet enkel met milieu-aspecten), de manier om deze te formuleren en te interpreteren, het niveau waarop ze moeten worden vastgelegd...

Hier werd voorgesteld deze aspecten te integreren in de gesprekken inzake het ontwerp nationaal actieplan.

➤ **Politiek engagement**

De federale minister van Duurzame Ontwikkeling zal in september 2008 het officiële overleg rond het ontwerp nationaal actieplan (federaal luik) inzake Duurzame Overheidsopdrachten lanceren met het oog op een finale goedkeuring begin 2009. het huidige ontwerp actieplan zal opnieuw worden bekeken in het licht van de resultaten van de gesprekken binnen de werkgroep 6, met name voor wat betreft het bepalen van becijferde doelstellingen en het raadplegen van de potentiële inschrijvers, de kmo's dus, die niet gemakkelijk toegang hebben tot overheidsopdrachten.

De gesprekken hebben geen reactivering van het proces op nationaal niveau kunnen bereiken.

Maatregelen niet weerhouden door de stakeholders

Geen

Maatregelen niet weerhouden na de politieke fase

Maatregel 11: Ondersteunen en bevorderen van de korte circuits binnen de voedingsindustrie

➤ Omschrijving van de maatregel

Deze maatregel gaat over het belang van het behouden van de gewestelijke korte circuits van kleine, plaatselijke producenten, die minder middelen hebben dan de grote federaties of groeperingen en wil hen aanmoedigen om deel te nemen aan een nationaal platform.

➤ Positie van de stakeholders

Er bestaat een akkoord over het doel van de maatregel, met name : meer/beter bevorderen, behouden en omkaderen/begeleiden van de korte circuits en kleine bioproducenten en -boeren. De groep stelt gezamenlijk voor rechtstreeks de volgende acties te voeren:

- Het bevorderen van de korte circuits, biologische productie en productie bij boeren via de overheidsopdrachten en vrijwillige acties voor duurzame kantines;
- Het bevorderen (= bekendmaken) van biowinkels en, indien nodig, ondersteuning ervan (financieel, infrastructuur...);
- Het bevorderen van de plaatselijke markten door specifieke bio- en landbouwproducten voor te stellen.

De voorstellen voor acties hierboven genoemd zijn echter weinig gepreciseerd en moeten nog diepgaander bekeken worden, met name met betrekking tot het concreet opzetten ervan (te bespreken op het volgende platform).

➤ Politiek engagement

Exclusieve regionale bevoegdheid

Maatregel 12: Verminderen van kosten voor controle en certificatie in het kader van biologische landbouw

➤ Omschrijving van de maatregel

De kosten voor controle en certificatie, die op dit moment te zwaar zijn voor de kleine productie-eenheden, verdelen.

➤ Positie van de stakeholders

Consensus over de noodzaak van het verminderen van de kosten voor controle en certificatie voor bio.

➤ Politiek engagement

De bevoegde federale Minister verbindt er zich toe om deze mogelijkheid te bestuderen, zonder aan de geldende normen te raken. De studie zal zich voltrekken met de Gewesten die belangrijke bevoegdheden hebben in het ondersteunen van deze sectoren.

Het opzetten van globalere 'terreinen'

Maatregelen waarvoor een politiek akkoord bestaat

Maatregel 13: Onderwijs, opleiding en permanente vorming

➤ Omschrijving van de maatregel

- Scholing van kinderen en adolescenten (basisonderwijs, middelbaar onderwijs, jongerenverenigingen, gezinsverenigingen...) rond heel verscheiden thema's die te maken hebben met duurzame consumptie (consumptiemanieren, voeding, reclame, verplaatsing...);
- Vorming van toekomstige vakmensen (middelbare scholen, hogescholen en universiteiten) in verschillende domeinen (voeding, bouwen/renoveren, gezondheid, overnachten, eco-innovatie, bepaalde universitaire oriëntaties...);
- Bevordering van interdisciplinaire en interuniversitaire samenwerking, zowel studenten als docenten;
- Vorming van reeds actieve vakmensen (zelfde domeinen als hierboven);
- Etc.

➤ Positie van de stakeholders

De thema's opleiding, onderwijs en (permanente) vorming komen systematisch terug binnen zowat alle werkgroepen. Telkens wordt een duidelijke consensus bereikt over de noodzaak om vooruit te gaan op deze domeinen. Binnen elke groep (zie verschillende rapporten) werden verschillende specificiteiten bepaald.

➤ Politiek engagement

De federale en gewestministers van Leefmilieu stellen voor dat de interministeriële milieuconferentie aan de gewest- en gemeenschapsministers van Onderwijs voorstelt werkgroepen onderwijs/vorming/opleiding op te richten binnen de bestaande gewestelijke en gemeenschapsstructuren (voor de verschillende thema's met betrekking tot milieu naar voren gebracht door de Lente van het Leefmilieu: DPCP, biodiversiteit, klimaat, energie, mobiliteit en milieu/gezondheid). De onderhandelingen over dit onderwerp zullen eveneens in het kader van de Alliantie voor tewerkstelling en leefmilieu gebeuren.

Maatregel 14: De wettelijke bepalingen inzake vermelding in reclame van het brandstofverbruik en de CO₂-uitstoot versterken en controleren teneinde de voorziene reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren (1999/94/CE – KB dd. 5/09/2001)

➤ Omschrijving van de maatregel: Correcte toepassing van het hierboven vermelde KB.

➤ Positie van de stakeholders

Febiac zoekt in overleg met de FOD Economie naar een voor de sector aanvaardbare manier om het verbruik en de CO₂-uitstoot weer te geven op een gelijkwaardige manier als de commerciële boodschap. In deze discussie worden alle technische details van de vermelding door beide partijen besproken. Deze discussie gaat enkel over de vermelding van gemiddeld verbruik/100km en CO₂-uitstoot in gram/kg.

FEBIAC zal eind juni 2008 een nieuwe versie van haar ethische code voorleggen als resultaat van de discussie met de FOD Economie.

➤ Politiek engagement

In het kader van de herziening van de Europese richtlijn zal de federale minister van Leefmilieu alle nodige maatregelen nemen om het KB correct te laten toepassen.

Maatregelen niet weerhouden door de stakeholders

Geen

Maatregelen niet weerhouden na de politieke fase

Geen